

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА ЛУЦІВА...

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Цивілізований світ мистецтва, українська діаспора і насамперед прогресивна громадськість України провели в останню путь Володимира Луціва — віртуозного бандуриста і співака, натхненного і невтомного популяризатора української пісні за рубежом, воістину справжнього Сина свого народу. Крім згаданих достоїнств, він був знаним журналістом, колекціонером, благодійником. А ще — частим гостем нашого міста і хорошим другом нашої академії.

званої «англійській зоні».

Черговий щасливий випадок звів його із Григорієм Назаренком. Славний кобзар на Шевченківському святі почув молодого співака й одразу запропонував йому навчитися грати на бандурі. Проте для цього треба було мати власний інструмент. Так от за бандуру він заплатив 400 цигарок (їх видавали на роботі, та він не палив, а просто складав їх). У свої 17 років влаштувався у Бредфорд на фабрику з виготовлення сукна. Майже всі зароблені гроші витрачав на приватні уроки з вокалу. Викладач казав, якщо хоче навчитися, мусить їхати до Лондона. У Лондоні вступив у Музичну школу Святої Трійці. Коли директор школи почув співака, то взяв його на безоплатну форму навчання. Залишалося подбати про житло і харчування. Щоб вижити, влаштувався кельнером у фешенебельному ресторані. Вільного часу майже не залишалося.

І знову доля посміхнулася Володимирі Луціву. Якось до українців у Лондоні навідався Архієпископ Іван Бучко, з яким вдалося поспілкуватися. Під час розмови несміливо сказав, що хотів би навчатись у Римі. Архієпископ пообіцяв після успішного вступу до консерваторії перший рік допомагати. Та довелося усе-таки працювати, щоб оплачувати житло і харчування. Він став студентом Римської консерваторії Святої Цецилії. Вивчив італійську мову, працював на радіо. А потім почав давати концерти. 16 концертів з бандурою не лише у Римі, а й на Сицилії, де бандури практично ніхто й не бачив, а української пісні не чув.

Відома скандальна історія, коли музичному агенту вдалося «впхати» співака у рейтингову програму телебачення, де мали виступати різні зірки світового рівня, проте в анонсі цієї програми повідомляли так: «Володимир Луців, тенор — просто з Москви». Тоді він вперше розірвав контракт і за порадою приятеля взяв собі італійський псевдонім Тіно Вальді, під яким виступав у всіх концертних залах світу як італійський і як український співак.

У 1961 році Володимир Луців переміг на пісенному конкурсі «Євробачення» у Бельгії, де представляв Велику Британію. Проте його найбільше втішало те, що всі газети писали: «Тіно Вальді — український співак». Після цієї перемоги дістав роботу у Берліні, в Амстердамі. Перед ним відкрилися двері сцен, на яких ще досі не доводилось виступати.

До речі, дружина Леся не є професійною співачкою, та на деяких платівках записана разом з Володимиром. В їхній родині всі гарно співають, однак на сцені не виступає ніхто. Подружжя Луцівих виховало трьох доньок: Анну, Оксану та Іванку, нещодавно відзначили 60-річний ювілей подружнього життя.

Крім творчості, він займався активною громадською діяльністю. З участю співака відбулося багато культурно-громадських акцій. Серед них — повернення Глави УГКЦ кардинала Мирослава Любачівського та перепоховання патріарха Йосипа Сліпого з Апостольської Столиці до Львова, I Міжнародна конференція з боротьби із організованою злочинністю та нелегальним наркобізнесом у Києві; відзначення 400-річчя Берестейської унії в Римі; написання сценарію та роль ведучого урочистостей в Оперному театрі Риму та допомога в організації святкування 1000-ліття Хрещення Русі-України в Римі та багато іншого.

Український тенор співав думи рідною мовою, у кожній з яких — історія України, їх переклади італійською та французькою, всесвітньовідомі неаполітанські пісні, що згодом також зазвучали українською. На концертах співака завжди здивовано запитували: «Що це за така мелодійна мова?» — і він з гордістю відповідав: «Це — українська!».

Зв'язки митця з Україною були досить міцними та продуктивними, зустрічі — частими і конкретними. У 2002 році він заснував у Надвірній благодійний фонд, який підтримує талановиту молодь Прикарпаття: науковців, художників, поетів, для яких насамперед важливо називатися стипендіатом Володимира Луціва. У 2015 році він був головою журі I Міжнародного фестивалю української ретро-музики ім. Б. Весоловського, активно допомагав своєму другові Оресту Цимбалі як голова оргкомітету в організації Міжнародного фестивалю неаполітанської пісні «Зорі Неаполя» у Львові, куди прибув уже не як співак, а в якості одного з фундаторів неаполітанської пісні українською мовою. Сто неаполітанських пісень у перекладі Богдана Стельмаха тепер мають змогу слухати й українці. Зроблено велику справу для популяризації української мови у світі та її. Особливо це потрібно тепер, коли про Україну говорять світ.

Впродовж своєї довгої кар'єри Володимир Луців мав багато перемог і відзнак: перше місце на Міжнародному пісенному конкурсі (Бельгія), Срібну медаль за виступи на кораблях «Квін Мері» і «Квін Елізабет», Почесні грамоти штату Массачусетс (США), Українського Конгресового Комітету Америки (США), Світового Конгресу Вільних Українців (Канада), Львова і Києва, Медаль св. Володимира Великого Світового Конгресу Українців (Канада) та інші. Він є лауреатом Міжнародної премії ім. Володимира Винниченка (Київ). За вагомий особистий внесок у популяризацію історичних та сучасних надбань України у світі, формування її позитивного міжнародного іміджу маестро Володимир Луців був удостоєний орденів «За заслуги» II та III ступенів. Про свій тернистий життєвий шлях митець описав на сторінках автобіографічного видання «Від Бистриці до Темзи». Його глибокий біль за долю України натягнутою струною звучав у кожному рядочку листування з колективом нашої альма-матер...

Це ж, мабуть, все-таки треба заслужити у Долі таке велике щастя, коли серце людини дозволяє їй жити і творити більше дев'яти десятиків напружених, але щасливих літ і зупиняється у процесі здійснення добрих справ із таким великим їх багажем, що сторонньому несла й осягнути. Без сумніву, Володимир Луців — яскрава культурна постать глобального масштабу, про яку знає світ і яку українці мають шанувати та пам'ятати.

Живучи в Україні та відчувачи певну провинку перед цією Людиною, цим великим митцем, ми маємо вчитися в нього бути патріотами нашої Батьківщини, її материнської мови, цінувати, берегти і множити її неоціненне культурне багатство. Бо в душі кожного з нас завжди залишається місце для духовного подвигу, прикладом якого і надалі буде залишатися життєва дорога і життєва позиція нашого великого Друга Володимира Луціва.

ПРО ПЕРСОНАЛІЇ
КРЕМЕНЕЦЬКОГО ЛІЦЕЮ

Нещодавно побачило світ чергове публіцистичне видання «Кременецький лицей — центр освіти і культури у 20-30-х роках ХХ ст.», підготовлене й упорядковане старшим викладачем нашого педагогічного коледжу Валентиною Шпак.

Його рецензенти — науковці кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії: доктор історичних наук, професор кафедри Ірина Скакальська та кандидати історичних наук, доцент Олександр Соловей та доцент кафедри Галина Сеньківська.

Книга проливає світло на діяльність Кременецького лицю — навчального закладу першої третини минулого століття, що функціонував у нашому місті. Основний акцент зміщується саме на працівників лицю — керівників, педагогів, а також на його випускників.

У передслові автор-упорядник наголошує на тому, що географічне розташування, несаможиттєвість західноукраїнських земель у ХІХ — першій третині ХХ століть, влада чужих країн позначалися на розвитку соціального та культурно-освітнього життя тогочасного Кременця. На етнічній українській території діяли навчальні заклади, що привертала увагу дослідників незвичним розв'язанням організаційних питань, створенням цікавого комплексу навчальних закладів, особливостями навчально-виховного процесу, а також зв'язком із життям суспільства та господарюванням на Волині та у всій Польщі.

Видання містить чотири розділи та список використаних джерел. У першому розділі змальовано картину функціонування і розвитку Волинської гімназії та Волинського лицю ХІХ століття, процес організації освіти та виховання у Кременецькому лицю 1920 — 1939 років.

Другий розділ носить назву «Керівники Кременецького лицю» і знайомить із першим куратором навчального закладу Марком Печкарським та його очільниками Юліушем Понятовським і Стефаном Чарноцьким.

Наступний розділ містить інформацію про викладачів загальних дисциплін Кароля Кохлера, Станіслава Беда, Здіслава Опольського, Францішека Мончака, Октавіана Яна Дуду, Емілія Крха, про педагогів-

фотохудожників світового рівня Станіслава Шейбала, Генрика Германовича, Людвіка Гроновського і про вчителів музики та співів Ядвігу Фальковську, Адама Нідзведського, про спеціаліста з фізичної культури Юліана Козловського, редактора журналу «Наш виднокруг» Казимежа Генріка Грошинського і викладачів — творців місцевого журналу «Життя кременецьке», а також про діяльність викладачів Кременецького лицю у підструктурі навчального закладу, так званому Волинському науковому інституті.

Завершальний розділ — «Випускники Кременецького лицю, об'єднані та натхненні кременецькою землею», де знаходяться короткі відомості про відомих і маловідомих людей, які вижили у світ зі стін цього лицю, де навчалися переважно польські діти, однак обдарована молодь інших національностей (досить малий відсоток) теж мала можливість здобувати освіту. Серед них — Микола Якубчук, Микола Онух, Марія Ковалевська, Ростислав Глукко, Григорій Зуб'юк, Олексій Гарбар. Із багатьма з них Валентина Шпак була особисто знайома, часто спілкувалася — і це допомогло їй у зборі й упорядкуванні матеріалів про їхнє життя, навчання і подальшу діяльність. Окремі відомості про цих людей надавали архіви, музеї, періодична преса та література, надіслана мешканцями Варшави, Лондона, Познані, Торонто.

У списку відомих в Україні та далеко за її межами випускників Кременецького лицю — Герой України Ігор Юхновський, американський вчений, професор математики Марк Кац, професор ядерної фізики Ян Весоловський, відомий авіаконструктор Борис Пузіт, митрофорний протоієрей Роміл Богданець і багато інших.

Про все це говорилося у затишному кафе «Браво», де пройшла презентація книги з участю педагогічних працівників нашої альма-матер та гостей цієї культурної події, які мали чудову нагоду ознайомитись із процесом творення видання з уст його автора Валентини Шпак і разом із нею знову на деякий час заглибитися в історію освіти рідного міста, пройтися столітніми стежинами попередника нашої академії, відчути цікаву навчально-виховну ауру, яку творили колишні педагоги лицю, і провести паралелі з освітнім сьогоденням Кременця.